

פרשת וארא

נושא השבוע: הקשבה

נושא השבוע

לאחר כשלונו הראשון של משה עם סירובו של פרעה לשחרר את העם לחגוג במדבר, התודע ה' אל משה, עודד אותו והבטיח לו שיוציא את העם ממצרים. משה פנה אל העם בדברים שאמר לו ה' אולם אלו **לא היו פנויים** להקשיב לו "מקוצר רוח ומעבודה קשה". זוהי כנראה כתוצאה מהכבדת העול על ידי פרעה שציווה: "תכבד העבודה על האנשים ויעשו בה ואל ישעו בדברי שקר", ושלח אותם, בנוסף לעבודה הרגילה גם לקושש תבן לצורך הכנת הלבנים.

"קוצר רוח" הוא אי סבלנות - מי שעמל ויגע, נשימתו קצרה.

מה פרשה

- הפעולות שאילצו את פרעה לשלח את העם - ה' מזכיר למשה מה שעשה לאבות ומודיע לו מה הוא מתכוון לעשות לעמו, משה דיבר אל העם אבל אלו לא הקשיבו לו, פקפוק משה בהצלחת השליחות, תשובת ה' וקביעת גילם של משה (80) ואהרון (83) בדברם אל פרעה.
- האותות שעשו משה ואהרון לפני פרעה - לפני סיפור המכות וכהקדמה לו בא סיפור המטה ההופך לתנין ובולע את מטות החרטומים שהפכו לתנינים.
- מכות מצרים - שבע מתוך עשר המכות: דם, צפרדע, כינים, ערוב (תערובת של מיני בעלי חיים מזיקים, כגון נחשים עקרבים ושרצים או לפי חז"ל חיות טרף), דבר, שחין (מחלת עור) וברד.

נושאים לשיחה

ניתן לפתוח את הדיון בשאלה מדוע **לא הקשיב** העם לדברי משה, ולדון בצורך להיות "פנוי" פיסית ורגשית כדי להקשיב. קשה להקשיב למשל כשרעבים מאוד, וקשה להקשיב כשעסוקים במחשבות במשהו מעציב או מטריד. קשה גם להקשיב כשמה שנאמר הם דברים שלא רוצים לשמוע... בהמשך למכתבה של צפנת, ניתן להזמין את התלמידים לספר על מקרים שבהם **לא הקשיבו לאחרים** או שאחרים **לא הקשיבו להם**, כיצד הרגישו? אפשר לשאול את התלמידים ממה לדעתם נובע חוסר הקשבה כזה, יתכן כי במהלך הדיון יעלו הגדרות ומושגים המתייחסים **אל המקשיב** כמו: חוסר תשומת לב, משהו אחר שמשך את תשומת הלב, או חוסר עניין, ומושגים המתייחסים **אל הדובר** כמו: "סיפורים" ארוכים מדי, תיאור קטוע ולא מסודר שקשה לעקוב אחריו וכדומה. ניתן לכתוב על הלוח את המושגים וההגדרות העולים ובעקבותיהם לבקש מהתלמידים להציע רעיונות - הן לדובר והן למקשיב - כיצד להתגבר על בעיית חוסר ההקשבה.

מ ד ר ש

מדרש זה מציג סיפור הממחיש את ערכו וחשיבותו של חוש השמיעה כמחפה, וכמאפשר השלמת מידע החסר על-ידי חוש אחר. חשוב להדגיש כי שימוש זה בחוש השמיעה בסיפור אינו עומד בפני עצמו, אלא נעשה בהנחייתה ובהכוונתה של **חשיבה וניתוח הגיוני**.

למעשה, האינפורמציה המגיעה אל שתי הדמויות בסיפור היא זהה – שניהם שמעו וידעו כי עובר גדוד חיילים, ואולם כל אחד מהם ניתח את הנתונים שהגיעו לידו – בצורה שונה. מקורו של ניתוח שונה זה הוא **בהשקפת העולם** השונה של כל אחד מהם: האיש הרואה מורשם ע"י **הרעש**, הרעש מבטא עבורו כוח ועוצמה אותם הוא מייחס למלך – ולכן כאשר הוא שומע את הרעש – הוא מסיק כי המלך מגיע.

רב ששת העיור, לעומתו – בהשפעת הופעתו של האל בדממה (עליה הוא לומד מהמקרא) – מייחס **לדממה** כוח ועוצמה המתאימים לשליטים ולמלכים – ולכן הוא אינו מצפה לבוא המלך כשנשמע רעש אלא דווקא כאשר משתררת הדממה. ל"הגנתו" של האיש הרואה, ניתן אולי לומר כי דווקא חוש הראיה שלו עמד בעוכריו ו"בלבל אותו", יתכן כי דווקא ראיית גדודי החיילים הותירה בו רושם עז, והוסיפה על הקישור בין הכוח למלך – ולכן היה בטוח שעוד מעט יופיע גם המלך. לעומתו רב ששת העיור, אינו יכול להתבלבל ולנטות אחרי "מראה עיניים" מרשים, ולכן הוא מסוגל לנתח את המציאות ב**שיקול דעת** בהתאם לתפישתו.

כהכנה לפעילות מעניינת ויוצאת דופן מעט, ניתן לעבור בבית עם טייפ ולהקליט **פעילויות ביתיות** פשוטות כמו שטיפת כלים, טריקת דלת, הקשת כוסות, צעדים וכדומה. לחילופין ניתן להוריד מהאינטרנט **אפקטים של סאונד** של פעילויות שונות. אפשר להשמיע את הצלילים השונים לתלמידים ולהזמין אותם לזהות את מקורם, ניתן לערוך פעילות זו כתחרות בין קבוצות או בין בודדים. אתרי אינטרנט לדוגמה מהם ניתן להוציא אפקטים:

<http://www.a1freesoundeffects.com/>

<http://www.sound-effects-library.com/free/mp3.html>

פעילות נוספת